

יְלֵד שָׁל שְׁנַיִם / יעל בן ברוך

ראשון, שני וחמישי, אני אצל אבא,
שלישי, רביעי וששי - אצל אמא.
שבת - פעם כן, פעם לא,
פעם אצלה, פעם אצלו.

אמא מנשקת אותי באזנים
ולפעמים על האף,
אבא מערבב לי את השערות
ומדגדג אותי בגב.

אמא ואני רוכבים על אופנים
ומכינים חביתה וסלט,
אבא מאמן אותי בבועיות לשער
וקונה לי המון שוקולד.

כשאני מעצבן אותו ממש,
הוא תוקע בי מבט של שוטר,
ואם אני משגע את אמא,
היא תכעס ולא תוותר.

אצל אמא אני ישן בחדר האמצעי,
אצל אבא - במטת קומתים.
אני ילד של שני חצאים
או ילד של כפלים?

כשאני מביט במראה,
אני רואה פה, אף, סנטר
של ילד אחר,
לא פחות, לא יותר.

מתוך הסוס המעופף 2
הליקון 118, 2017
צייר דני קרמן

יש ילדים שהוריהם / איל מגד

יש ילדים שהוריהם אינם מתגרשים
יש ילדים שהוריהם התחתנו מאהבה שלמה
ולא מלקחים נפשיים
הבית רגוע וחם

ובו הם חשים
כבוד הדרוי ורצון לגור בכפיפה אחת
אחד הולם את השני,
כמעט תמיד
רק הטוב יוצא

ומלקח נסיון קודם
יודעים איך לא להקדיח את התבשיל
מה לעשות לתקון קלקול שקורה
עוקבים בשבע עינים שלא
יתגנבו גדולי פרא

וישחיתו את החלקה הטובה
ואז ילדם לא אומר לאבא
אתה זוכר איך פעם היו לך פלפלים
ואיך בחרף חבקת אותי בחלוק
ואיך אמא חפפה את השער בכיור
כשעוד הייתם יחד

מתוך שלוש שנים
מאת אייל מגד
ספרית פועלים 1984

לתתולה שלי "פתייתים" / נורית זרחי

לתתולה שלי "פתייתים"
יש שני בתיים, מרגישים,
כמו לילד
שיש לו שני הורים גרושים
והיא אוכלת פעם פה ופעם פה בתור,
לפי מה שאוכלים היא יכולה לבחור.

מתוך אלף מרכבות
מאת נורית זרחי
ציירה רות צרפתי
ספרית פועלים 1979

ילדות במשפחה שהתפרקה היא חוויה מכאיבה, גם כשההורים שכבר אינם חיים תחת קורת גג אחת ממלאים את תפקידם בשיתוף ידידותי. לא מעט ילדים להורים גרושים נושאים אתם גם בבגרותם את חותם המשבר: תחושות אשמה, כעס ובדידות, לבטים הנובעים מנאמנות כפולה וספקות באשר לערכם ולמעמדם.

יעל בן ברוך (נולדה ב-1950) מציגה את הביטויים המעשיים של התפרקות התא המשפחתי, ובמנותה את ההרגלים השונים בכל אחד משני הבתים היא מדגישה את הפירוד; תמיד ילד והורה אחד, לעולם לא שני הורים יחד. ההתנהלות הנפרדת, הכפולה, מולידה אצל הילד סימני שאלה על שלמות זהותו: "אני ילד של שני חצאים / או ילד של כפלים?"

רוב שורות השיר של **איל מגד** (נולד ב-1948) מתארות קשר נישואין אידילי, מיטיב, ומעיד עליו המבחר הסמנטי: "אֶהְבָּה שְׁלֵמָה", "רְגוּעַ וְחֵם", "כְּבוֹד הַדָּדִי וְרִצּוֹן לְגוֹר בְּכַפִּיפָה אַחַת", "רַק הַטּוֹב יוֹצֵא", "לְעֵשׂוֹת לְתַקּוֹן קְלָקוּל", "הַחֲלָקָה הַטּוֹבָה". השותפים לקשר גם יודעים להגן עליו מפני סכנות צפויות. תיאור האפשרות של קשר יציב, חם ובטוח מעצים את תחושת ההחמצה של דובר-ילד שהחוויה נגזלה ממנו. כאב הגעגועים להורות שלמה מועצם באמצעות תיאור סצנות של קרבה ואינטימיות משפחתית שלא יחזרו. השורה האחרונה בשיר - "כְּשֶׁעוֹד הֵייתָם יַחַד" - מסתיימת בלא נקודה ונשארת תלויה באוויר. שירו של מגד פורסם בספר שירים למבוגרים.

נורית זרחי (נולדה ב-1941) מתבוננת בחתולה של משפחה שהתפרקה ומזקקת את היתרונות והחסרונות בחייהם של ילדי גרושים. ההבחנות הן ברמה הקונקרטי-פרקטית של החיים - "וְהִיא אוֹכֵלֶת פֶּעַם פֶּה וּפַעַם פֶּה בְּתוֹר" ומצביעות בטון אירוני על יתרון במצב שנוצר - "לְפִי מָה שְׁאוּכָלִים הִיא יְכוּלָה לְכַחֵר". צורת הרבים של השם "פְּתִיתִים" (כמו של רוב המילים בשיר הקצר) משווה משפחה שההורים בה גרושים לגוף מתפורר, שבור לרסיסים. צורת הרבים של השם הולמת את כפל הבתים וגם את העודפות שב"שני הוֹרִים גְּרוּשִׁים".

נירה לוי

